או גיורת זכה אמר רבה בגרושה וכן אמר ר"נ בגרושה אמרי ◦ גרושה נמי תיפלוג בדמי ולדות אמר רב פפא התורה זכתה דמי ולדות לבעל אפילו בא עליה בזנות מאי טעמא אמר קרא [1]כאשר ישית עליו בעל האשה ונוקמה לרבה כגון שגבו מעות ולר"נ כגון שגבו קרקע [ו]דאמר רבה גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו ור"נ אמר גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו אמרי הני מילי לבני מערבא אליבא דרבנן כי קאמרי הכא כרבי: אמר ר"ש בן לקיש שור שהמית את העבד שלא בכוונה פטור משלשים שקלים שנאמר [2]בסף שלשים שקלים יתן לאדוניו והשור יסקל כל זמן שהשור בסקילה הבעלים משלמין שלשים שקלים אין השור בסקילה אין הבעלים משלמין שלשים שקלים אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בכוונה פטור מכופר שנאמר [3]השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר אין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר איתיביה אביי [ז]המית שורי את פלוני או שורו של פלוני ה"ז משלם ע"פ עצמו מאי לאו כופר לא דמים אי דמים אימא סיפא המית שורי את עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו ואי דמים אמאי לא אמר ליה יכילנא לשנויי לך רישא לא משנינא לך אידי ואידי דמים

מיהו

גרושה נמי תפלוג בדמי ולדות. דקס"ד דלמ"ק בעל המאה מלמ שהמאה בדמי ולדות ומ"ק דמאי פריך דתפלוג בדמי ולדות מטו ולדות לרבי ניחו דזכיה בהו דכתי פריך לקמן (דף מט.) דבעל גופיה לא הוי אי לאו דמאכתן דזכי ליה רחמנא ולמאה לא מאכתן דזכי:

אפילו בא עליה בזנות. בעי ר"ע בא על אמו או על אחותו יכול לא הוי בעל דהריון ת"ל בעל ולאו אורחא קאמר יצאו שלא בקורת בעל: **ונוקמה לרבה בגון שגבו מעות.** הוה מצי למימר לרבה לעולם דנפשיה לוקמיה בין בגבו מעות בין בגבו קרקע דבסוף גט פשוט (ג"י דף קעה:) מוכח דס"ל לעולם דנפשיה לעולם גבו קרקע אין לו דמאכתן אלא דאורייתא אלא לא מצי לפרוכי הכי משום דאמר ר"נ מעות כמוחזקין דיינו גבי מלוה כדפ"ה משום דזוזי יכיר וזוזי שקיל אבל הכא לא שייך האי טעמא ור"י מפרש לפי שדרך בני אדם לפרוע מעות מחיב ר"נ מעות מוחזקים: **אמר רבה שור שהמית בן חורין.** כר"ע ס"ל דלר"ג ולאי חייב כדאמרינן לעיל ואפילו לפריך סבר דאפילו ר"ע מודה דחייב כופר מועד אלא בכוונה מאם כופר לרבות אלא בכוונה והא דאמרינן ליה לר"ע לאוקמי בעל השור נקי לדמי עבד ואלא בעי לאוקמי נקי לחצי כופר אלא בכוונה היינו משום דמאם כופר לא מרבינן אלא דבאלא בכוונה מחייב

בכוונה והיינו דוקא מועד דחמיר ע"פ עדים בכוונה אבל תם ע"פ עדים ליכא כופר בכוונה משום דהכי איתא בג"ד ואיכא לך אלא בכוונה נמי מ"ו ע"פ עצמו ליכא לרבוי מאם כופר ולהכי פריך שפיר ר"ע לר"ג אפילו לאביי דאמר הניחא לג"ד ואיכא לך יש לפוטרו אפילו אלא בכוונה בלאו קרא דנקי וכן (אמר) רב דימי ג"ר יוחנן לקמן דאפילו לאמר מאם כופר לרבות בכוונה אפילו לר"ע נמי קאמר הכי [ו] כדפריך מכאי ורב ושמואל דפליגי נמי לקמן (דף מד.) אמתני' דשור שהיה ממחכך בכותל בכופר אלא בכוונה נראה לר"י דליגיא דר"ע ופליגי והא לתיתוב רב מבריימא דמייתי תניא כוותיה דשמואל ותיובתא דרב אי תיובתא דרבה לגירסת רבינ"ס ר"י דחמיר ליה גמרא תיובתא גמורה משום דתלמידי בסיפא רבי יהודה ור"ש אחם תלמידי ר"ע כדאמרינן בסנהדרין (דף פו.) וכולן לליגיא דר"ע ובינמות (דף פב:) נמי אמר עד שבא ר"ע אלא רבותינו שבדרום ושנה להם ור"ש ס"ל דתיכא כופר אלא בכוונה אלא ריבוי אחם כופר ולהכי אצטריך קרא דנקי למעוטי אם אלא בכוונה מאי כופר ואת"ל דמרבינן אחם כופר נפקא ליה כופר אלא בכוונה נמי לר"ש ג"ל דבהך סברא דפריך[ח] לא מרבינן מאם כופר אלא בכוונה אלא היכא דתיכא כופר בכוונה פליג אחיהו אחר"ע: **מאי לאו בכופר לא דמים.** ופ"ת למ"ד (לעיל דף מ.) כופר דמי ניזק מאי תיכא בין דמים לכופר ונראה לר"י כגון שמת המזיק דתין כפרה לאחר מיתה כמו מטלטלי ואפ"ג תמורה אלא בכוונה מבכוונה לאחר מיתה אבל דמים מאלא אלא בכוונה מבכוונה ולהכי נמי יש תומרת אחרת אלא בכוונה מבכוונה למ"ד כופר דמי מזיק דפעמים שהניזק שוה יותר מן המזיק ועוד י"ל דנפקא מינה בין דמים לכופר דדמים יכול למחול וכופר אין יכול למחול ואי הוה פשיטא לן דכופר אלא אחר רחמנא ולא תני כופר הוה נ"מ נמי להא: **רישא** דמים **וסיפא** קנס. תימה מה תירוץ הוא זה ואומר ר"י דאי לייאש פירות המאכה כן אמית שורי את פלוני הרי זה מאלא תאלומין שחייבו הכתוב להיינו אלאים אל עבד לעולם לא יאלא על פי עצמו: פי עצמו ומאלמו בתורת דמים אבל עבדו של פלוני תאלומין שחייבו הכתוב להיינו אלאים אל עבד לעולם לא יאלא על פי עצמו:

מיהו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

1. וְכִי יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בִּפְלִלִים: שמות כא כב
2. אִם עֶבֶד יִגַּח הַשּׁוֹר אוֹ אָמָה בֶּסֶף שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לַאדֹנָיו וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל: שמות כא לב
3. וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת: שמות כא כט

מסורת הש"ס

ג) (פסחי' ד' נג.) ג"ב דף קכד: ודף קעה:, ג) לעיל דף טו: [כתובות מג.], ד) [לקמן קו. כתובות מב:], ה) [נ"ב קכד:], ו) ס"ל כדפריצים לקמי. מהר"ם, ז) [נסס"ג: דפ"ו],

גליון הש"ס

גמ' גרושה נמי תפלוג בדמי ולדות. ק"ל דהא בג"ד יקצה על הריעה לתן בעל נותן ליוכיו דתפלוג היא דמי ולדות דמאי שנא מלמנה מגרושה לענין זה ו"ע:

הגהות הגר"א

[א] רש"י סד"ה כרבי לאמר כו' ס"ג כו'. נ"ב לגליוני מגילת הר"ש סאל בעלמא כרבי (ועי' בהגר"ע סי' ס"ע ס' ל סק"ה):

מוסף רש"י

זכה. המוכל במה שניכל, ותפילו לאחר מיתת הגר מאל הם זכה הם (לקמן שם). **גבו** קרקע. מבעל חוב, יש לו. לגבות פי שנים, דהאי קרקע אשתעבד לאחיון ואמו שהיה לו ממכון למי ותפניון ליה מוחזק ליטול הכלול פי שנים (רשב"ם ב"ב קכד:). **גבו מעות אין לו.** דמלוה להוצאה ניתנה ואי מעות אחריני ניתנו וכלילו לא הוחזק נם אשיעה (שם). **גבו מעות יש לו.** שהי מעות הלוהו ומעות אחניון ליה מוחזק, **גבו קרקע.** בחוב מלוה אחניון, אין לו. לגבות פי שנים דמעות הלוהו ולא קרקע (שם). **המית שורי את פלוני.** וכריי מיד בכופר, הרי זה **משלם על פי עצמו.** קסבר כופרא ממונא (כתובות מא.). **את עבדו של פלוני.** וכריי מיד שלשים שקל, **אינו משלם על פי עצמו.** דקנס ניתנו, שאפילו אין יפה דיבר נותן שלשים (שם).

רבינו חננאל

אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בכוונה פטור מכופר. פר"ח כתב דלית הילכתא כרבה דסלקא לקמן בתיובתא עליה. ור' יוחנן ורשב"ל תרוויהו סבירא להו דכופר שלא בכוונה חייב ככופר בכוונה. ובעיא דרבא דאשו שלא בכוונה מי משלם דמים סלקא בתיקו היא, ומעיקרא בעיא דלא כהלכתא. והא דר' יוחנן דאמר כופר אם כופר לרבות כופר שלא בכוונה ככופר בכוונה אם עבד לרבות עבד שלא בכוונה כעבד בכוונה הילכתא היא.